

Рецензія на книгу *У боротьбі з Йовом: непохитна віра перед лицем страждань*

Wrestling with Job: Defiant Faith in the Face of Suffering. By Bill Kynes and Will Kynes. Westmont, IL: InterVarsity Press, 2022. 256 p.; ISBN 9781514000762 (paperback); 24,99 USD.

Едуард ДЕНИСЮК
Закарпатський християнський інститут, Хуст, Україна

ORCID: 0009-0000-9255-1798

Білл Кайнс – доктор філософії (Кембридж) та пастор Євангельської вільної церкви «Наріжний камінь» у штаті Вірджинія, а також старший науковий співробітник Інституту К. С. Льюїса. Його син, Вілл Кайнс, також має докторський ступінь у галузі філософії і працює доцентом кафедри біблійних досліджень у Стенфордському університеті. Насамперед варто зауважити, що образ Йова є предметом досліджень та проповідей Білла упродовж понад тридцяти років, а для Вілла він став темою докторської дисертації в Кембриджі. Як стверджують автори, тема Йова та страждань добре відома їм обом і в житті, і в служінні.

Структура книги *Wrestling with Job: Defiant Faith in the Face of Suffering* (укр. «У боротьбі з Йовом: непохитна віра перед лицем страждань») глибоко продумана, а виклад тексту подається цілком доступною мовою – можливо, тому, що, як вказує в передмові Білл Кайнс, її першу читацьку апробацію здійснила його церковна громада. З огляду на це *Wrestling with Job* буде корисною для читача будь-якого церковного контексту, який хоче глибше зрозуміти богослов'я страдання, що представлене в біблійній книзі Йова. Поряд зі сформульованими і викладеними богословськими ідеями у цьому виданні подається багато наочних прикладів з літератури, історії, власного досвіду авторів, які підтверджують наведені тези та роблять їх зрозумілими практично.

Два перші підпункти першого розділу пояснюють актуальність представленої книги, її значну цінність для сучасних українців. Запитання в кінці кожного розділу допоможуть читачеві згадати та систематизувати викладені основні ідеї та посприяють їхній апробації на власному християнському досвіді.

Уже з перших сторінок автори демонструють глибоку обізнаність у біблійному тексті книги Йова. До того ж видання має рубрику коментарів, що розміщена як

частина основних розділів, під заголовком «Копаючи глибше» (редактором яких є Вілл Кайнс), що пропонують науково-академічний погляд на різні феномени чи проблеми, проаналізовані в основному тексті.

У першому розділі розглядаються такі важливі аспекти дослідження книги Йова, як жанровий аналіз літератури мудрості, погляди на датування книги Йова, огляд спеціальних алюзій, які є важливими для розуміння суті цієї біблійної книги та інше. У наступних розділах ці коментарі допомагають глибше розуміти досліджувану тематику книги Йова – через синхронічне вивчення ідеї разом з поданими іншими поглядами на обрану проблематику.

У другому розділі автори книги аналізують сучасне суспільство і характеризують його як цинічне. У контексті всезагального соціального цинізму і здійснюється тлумачення страждань Йова як праведника та великої людини. Але ж цинізм – це не єдина вада соціуму, в якого страждає праведник (і людина загалом). Сьогодні людина зіштовхується в світі з такими негативними феноменами як зло, байдужість, жорстокість. Тому, на нашу думку, необхідний більш ґрунтовний соціологічний аналіз сучасного суспільства, що дало би змогу повніше класифікувати соціум та його тенденції.

Звертатися до цинізму як до однієї з головних характеристик сучасного культурного середовища можна, але не зводячи його до єдиного соціального контексту, в якому відбуваються страждання. Страждання праведника (і несправедливого) варто аналізувати та тлумачити з огляду на інші вади людини, що проявляють себе у суспільному середовищі та активно поширюються завдяки ідеологіям. Наприклад, українці нині стикаються у реальності з абсолютним і безкарним злом та безумовною жорстокістю, яка межує з геноцидом. І саме у такому контексті українці повинні осмислювати і свій досвід війни, і досвід страждань Йова, збудовуючи свою віру в справедливість Бога.

Окрему дискусію викликає датування тексту книги Йова, оскільки це контр-аверсійне питання з багатьма підходами та гіпотезами. Однак, зважаючи на методологічний дискурс, у якому відсутня одна робоча гіпотеза, автори *Wrestling with Job* залишили для читача відкриту можливість самостійно обрати найлогічніший метод датувати цю книгу. Адже мета їхньої праці та її аудиторія дозволяють розглядати означену тему не акцентуючи увагу на датуванні цього біблійного тексту. *Wrestling with Job* – це по суті підручник для пасторів та служителів, у якому вони зможуть отримати якісні уроки осмислення теми страждань та відповіді Бога на ці страждання. У цьому й полягає сильна сторона книги: доступні інтерпретації однієї з найскладніших тем за весь час існування людини – теодицеї.

У завершальній частині видання (240–247) автори концентрують тези всього процесу осмислення страждань Йова і надають практичні твердження, що покликані підбадьорити тих, хто зараз переживає біль чи кризу. Ці висновки впливають з попередніх досліджень та співзвучні з євангельською соціальною проповіддю Ісуса Христа.

Книгу Білла та Вілла Кайнс сміливо можна рекомендувати до вивчення студентам богословських начальних закладів, керівникам освітніх програм з християнського консультування та душеопікунства. Однак найбільш цінною *Wrestling with Job* може стати для пасторів, служителів та капеланів, які в своїй церковній та капеланській практиці кожного дня зустрічаються зі стражданням людей, які потребують відповідей. Логіка, з якою автори працюють над інтерпретацією страждань Йова, може бути моделлю біблійного та пастирського опрацювання травми та горя.

Eduard DENYSIUK
Transcarpathian Christian Institute, Khust, Ukraine

ORCID: 0009-0000-9255-1798

Надійшла до редакції / Received 15.02.2025
Прийнята до публікації / Accepted 20.03.2025